

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ДОХОДНОЇ ЧАСТИНИ БЮДЖЕТУ

На сьогодні проблеми формування бюджету держави та місцевого самоврядування актуалізуються у зв'язку із реалізацією реформи децентралізації в Україні. Особливого значення набуває ефективне використання саме доходної частини бюджету. Першою перешкодою у економічному розвитку держави постає недосконале законодавство та існування недієвих механізмів організації бюджетних відносин. Тому дослідження саме питань наповнення та використання доходів держави є актуальним та потребує більш детального вивчення науковцями.

Починаючи дослідження із суті бюджету, можна відмітити, що він є інструментом реалізації як економічної, так і соціальної політики держави та як наслідок – основою стабільності економічного розвитку. Через Міністерство фінансів України здійснюється фінансове забезпечення виконання державних функцій на основі виваженої бюджетної політики, створення умов для стабільного розвитку економіки. А для стабільного розвитку економіки необхідне збалансування доходної та видаткової частини бюджету. Якщо аналізувати структуру доходної частини державного бюджету (згідно даних Мінфіну України), то можна зазначити, що станом на 1 жовтня 2019 р. податкові надходження, на відміну від неподаткових, складають понад 78% обсягу всіх надходжень (враховуючи доходи від операцій з капіталом, кошти від закордонних країн та організацій, цільові фонди, офіційні трансферти).

Податковими надходженнями є:

- податки на доходи, прибуток та збільшення ринкової вартості (ПДФО, ПнП);
- рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів;
- внутрішні податки на товари та послуги (АП, ПДВ);
- податки на міжнародну торгівлю та зовнішні операції (мити);
- та інші податки та збори.

Найбільшу частку серед податкових надходжень складають внутрішні податки на товари та послуги – 49%, хоча податки на доходи, прибуток складають 21%, що відповідає розміру всім неподатковим надходженням. На такий обсяг надходжень впливає зростання ставки податків, що провокує соціальну напругу серед населення, як споживача відповідних товарів, продуктів, робіт та послуг та суб'єкта господарювання, як виробника, реалізатора таких товарів та послуг. Це перша проблема, яка провокує розвитку тіньової економіки та відтоку доходів у вигляді іноземних інвестицій.

Другою проблемою постає ухилення від сплати таких розмірів податків, зборів, що стають податковим тягарем для ведення бізнесу. Відповідно за даною проблемою поширюється тенденція від зменшення виробництва на підприємстві до банкрутства його в цілому. Хоча на сьогодні все частіше зустрічаються випадки при податкових перевірках, коли фінансово здорові підприємства не сплачують податки, що в результаті держава недоотримує рентну плату, податок на міжнародну діяльність та зовнішні операції, садження адміністративних зборів і платежів тощо.

Значну суму податкових надходжень (ПДВ, транспортні збори, мито) держава отримала за рахунок розмитнення транспортних засобів, що були ввезені на митну територію України та поміщені в митні режими транзиту або тимчасового ввезення (7 979,9 млн грн).

Не лише кожен науковець, а й саме Міністерство фінансів України наголошує на необхідності врегулювання податкових надходжень в першу чергу через дослідження факторів впливу на формування таких доходів. Згідно Стратегії податкового реформування вже передбачені певні кроки щодо покращення соціально-економічного стану держави, зокрема за рахунок (за даними Мінфін України):

- підвищення ефективності, стабільності та прогнозованості податкової системи;
- підвищення якості та ефективності податкового адміністрування;
- ефективного акумулювання ресурсів, необхідних для виконання державою своїх функцій;
- забезпечення справедливості та рівності податкової системи її адаптацію до норм та правил Європейського Союзу;
- відсутності негативного впливу для ведення бізнесу та сприяння економічному розвитку;
- розширення бази оподаткування.

Ці напрями реформування повинні активізувати реальний сектор економіки та створити в країні оптимальне зростання податкових надходжень як до державного, так і місцевого бюджетів.